

MOTIE van de gemeente Enschede n.a.v. VNG ALV dd 25 september 2020

‘Herstel de structurele weeffout in de financiering van het Rijk naar gemeenten’.

Constateerend dat:

- Het Rijk tot wel 30 procent minder middelen dan oorspronkelijk aanwezig aan de gemeenten heeft overgedragen ter uitvoering van de gedecentraliseerde taken;
- Het Rijk via een korting € 1 miljard uit het gemeentefonds heeft genomen i.v.m. schaalvergrotingseffecten, echter zonder deze opschaling te realiseren;
- Gemeenten in tegenstelling tot het Rijk nauwelijks ruimte hebben om eigen inkomsten te verhogen;
- Gemeenten in tegenstelling tot het Rijk structureel sluitende begrotingen moeten voeren;
- Gemeenten in 2019 wéér een exploitatietekort hebben van inmiddels € 765 mln negatief, en dat dit, ondanks hoogconjunctuur, het slechtste financiële resultaat sinds de bankencrisis is (TK 35420 nr. 104, p. 2 en CBS data)
- Zelfs de lokale autonomie nu onder druk staat door deze financiële en beleidsinhoudelijke interventies van de Rijksoverheid;

Overwegende dat:

- Het perspectief op afname van de tekorten in het

sociaal domein in vele gemeenten totaal ontbreekt, ook niet op regionaal niveau, dankzij het wettelijk verplichte en open einde karakter van de regelingen zoals WMO en Jeugdzorg;

- Gemeenten in de afgelopen jaren de tekorten in het sociale domein ook incidenteel hebben afgedekt door de (voor hun toekomst essentiële) reserves leeg te eten;
- In structureel opzicht gemeenten gedwongen zijn steeds meer op basisvoorzieningen te bezuinigen (cultuur, sport, veiligheid, leefbaarheid, enz.). Hiermee ook wordt gesneden in de preventie van gebruik van sociale voorzieningen en gemeentelijke zorg;
- Onafhankelijk onderzoek aantoonde dat de door het Rijk ingeboekte bezuinigen én risico-overdrachten naar gemeenten inderdaad zorgen voor de forse en snel toegenomen uitholling van de gemeentebegrotingen;
- Dat door al deze bewegingen (citaat Onno van Veldhuizen, burgemeester Enschede) “de gemeente tot overbelaste en onderbetaalde Haagse franchisenemer is verworpen die zijn gezin nauwelijks meer kan onderhouden”;

Tevens overwegende dat:

- Door deze weffout de infrastructuur van een gemeente (klassieke taken waar het gemeentebestuur nog invloed op heeft), die bijdraagt aan de sociale cohesie van een gemeenschap, gestadig afbrokkelt;
- Dit in strijd is met onze rechtstatelijke beginselen, alsmede met de Europese verdragen (zie Europees

- Handvest inzake Lokale Autonomie (1990);
- Aanpassingen van verdeelsleutels bij een gegeven budget de knelpunten in het sociaal domein niet oplossen en plaatselijk kunnen verergeren;
 - De voorstellen tot verbreding van het lokale belastinggebied door het betrekken van de WMO in de voorstellen voor een verbrede grondslag de tegenstellingen tussen gemeenten met hoge en lage belastingdruk alleen maar verder zal verscherpen;
 - De doorwerking van de coronacrisis de financiële druk op gemeenten ook op middellange termijn verder kan vergroten;

Roept het Kabinet en Tweede Kamer op:

- De bovengenoemde weeffouten te herstellen en te borgen dat er structureel voldoende middelen voor de uitoefening van wettelijke taken door gemeenten zijn zonder de autonomie van gemeenten (structureel en incidenteel) uit te hollen;
- Tot het onmiddellijk afschaffen van de gehele opschalingskorting;
- Tot een terugtrekkende rol van de Rijksoverheid in het sociaal domein toegespitst op kaderstelling en faciliterende regelgeving.

En verzoekt de commissie financiën van de VNG het stelsel van bekostiging van de budgetten voor WMO en Jeugdzorg zodanig verder te ontwikkelen dat daarbij houdbaarheid en faire risicodeling tussen Rijk en gemeenten centraal staan, zodat de middelen uit het gemeentefonds beschikbaar blijven voor taken waar gemeenteraden daadwerkelijk lokale keuzes kunnen maken.

Namens College van Burgemeester en Wethouders,

N. van den Berg

